

Kõigile põllumeeste kogudele!

6. mail 1933. a. oli üleriiklise põllumeeste esituse täiskogu Tallinnas koos ja arutas vahekorda asunikkude koondusega. Sel puhul otsustati, et vahekord kogude ja koonduse vahel tuleb edaspidi korraldada liidu alusel, kuna kumbki pool selle juures jääb seesmiselt iseseisvaks.

Selle resolutsiooni täitmiseks otsustasid riigikogu põllumeeste kogude saadikud ja üleriiklise põllumeeste esituse juhatus 16. mail s. a. jääda riigikogus endise põllumeeste kogude rühma juure. Selle järele pidi loodama asunikkude koondusega liidu vahekord. Seks anti tarvilikud allkirjad ning valiti p. kogude riigikogu rühma juhatus.

Koosolekule 16. mail oli teiste seas kutsutud ka K. Einbund, kes aga sinna tulemata jäi.

Saabus 18. mai, J. Tõnissoni valitsuse ametisse kutsumise päev. Seal selgus, et K. Einbund ja V. Rooberg (Põll. kogude saadik Harjumaalt) olid ühinenud asun. koondusega, kusjuures K. Einbund sai riigikogu esimehe, V. Rooberg sise- ja kohtuministri koha. Kohasaajad olid suutnud omaga veel mõned teised kõikuvad saadikud kaasa viia koonduse poole.

Üleminejatest on K. Einbund vana rahvaerakondlane. Sealt tuli ta omal ajal kogudesse üle. Nüüd on ta jällegi põllumeeste kogude rühmast lahkunud.

Põllumeeste kogud ei saanud uue valitsusega kaasa minna, sest keskerakond ja selle liitlased praeguses valitsuses keeldusid teatamast oma töökava. Samal ajal oli aga teada, et K. Pätsi valitsus keskerakondlaste poolt just sellepärast kukutatigi, et see valitsus olla põllumeeste heaks liig palju ära teinud. Kui nüüd need K. Pätsi valitsuse kukutajad ise on uue valitsuse eesotsas, siis tähendab see seda, et nemad tahavad põllumeestele nüüd hoopis vähem vastu tulla, kui seda oli teinud K. Pätsi valitsus.

Oli arusaadav, et põllum. kogud niisuguse valitsusega kaasa minna ei saa.

Koondus läks aga keskerakonna ja sakslastega täielikult kaasa ja ei nõudnud neilt mingisugust töökava esitamist.

Selle tõttu olid põllumeeste kogud sunnitud jääma omaette vana põllumeeste kogude rühmana ja väljaspool valitsust põllumajanduse huvide eest valvele asuma. Sellega oli asunikkude koondus see, kes lõhkus ühise põllumeeste erakonna, minnes ilma kindla töökavata linnameeste keskerakonna ja sakste valitsusse.

Põllumeeste kogude töö on olnud alati sihitud põllumeeste huvide kaitsmiseks. Nüüd viimastel päevadel vastasrinnaski olles on neil juba mõnda korda läinud ära teha. Kogude pealekäämisel viidi kiires korras riigikogus läbi K. Pätsi valitsuse poolt väljatöötatud põllumeeste eravõlgade korraldamise seadus. Kogude poolt on ajaviimatult esitatud riigikogule aktsiaseltside revideerimise seadus (see on niisugune seadus, mis võimaldab ära hoida aktsiaseltsides kuritarvitusi ja kahju tegemist riigile ning rahvale) ning sellele lisaks seadus, mis kapitalide välja-
maale viimise kontrolli alla võtab.

Nagu teada, oli K. Pätsi valitsus kindlasti välisnisu sissevedamise vastu. Nüüd uued võimumed on juba arvamist avaldanud, et mõnituhat tonni välisnisu tuleks sisse tuua.

Kui seda tehakse, siis oleks see põllumeestele rängaks hoobiks, sest see viiks sügisel nisuhinnad hoopis alla. Senini pole nad seda siiski julenud teha, kartes põllum. kogude vastuseisu.

Põllumeeste kogud ja sotsialistid esitasid riigikogule nõudmise, et asutataks ankeetkomisjon, kes läbi uuriks, kuidas on ära kasutatud need sajad miljonid, mis riik omal ajal lubas pankadele toetuslaenuks. On nimelt kahtlus tekkinud, et siin mitte kõik korras pole ja et riik sellest suuri kahjusid võib kannatada. K. Pätsi valitsuse ajal hakati seda küsimust uurima, ei jõutud aga asja lõpule viia, sest enne kukutati valitsus. Uue koalitsiooni ringkonnad on aga selle küsimuse klaarimise vastu: asunikkude koondus, keskerakond ja sakslased lükkasid tagasi põllumeeste kogude nõudmise asutada ankeetkomisjon.

Seekord lükati ettepanek küll tagasi, kuid põll. kogud ei jäta uute pingutuste tegemist, et sellesse tumedasse asja selgust tuua.

Nii on põllumeeste kogud igal sammul valvel maa ja rahva huvide eest. Kui koonduse tegelased ja teised vastased tulevad maal vastupidist rääkima, siis astugu põllumeeste kogude kohalikud tegelased neile julgesti vastu, valgustades koonduse osa põllumeeste koostöö purustamisel.

Kõik põll. kogud jatkaku iseseisvalt oma tööd, hankigu uusi liikmeid juure, pidagu koosolekuid j.m.s. Ärgu lastagu end segada koonduslastest ega endistest kogumeestest — ülejooksikutest. Kõigepealt kogude juhtivad tegelased seletagu ära kogude liigetele ja kohalikule rahvale praegune poliitiline olukord. Põllumeeste kogud tahtsid asunikkude koondusega ausalt koos töötada, kuid koonduse tegelased alustasid ühinemise silmapilgust peale heatahtliku koostöö asemel kihutust põllumeeste kogude tegelaste mustamiseks ja põllumeeste kogude purustamiseks. 1932. a. jaanuaris ühinemise päeval kirjutatakse koonduse häälekandja täiesti avalikult, et „mitte kogud ja koondus ei ühine, vaid kogude valijaskond ühineb asunikkude koondusega.“

Niisugune ülevõtmise ja purustamise taktika as. koonduse poolt halvas täiesti põllumeeste erakonna tööd ja tegi pikapeale koostöö hoopis võimatuks. Viimase hoobi koostööle andis see, et koondus ühes kogude ülejooksikutega ilma töökavata kaasa läksid uude valitsusse keskerakonna ja sakstega.

Nüüd, kus põllumeeste kogud end uuesti iseseisvalt ja vabalt tööle rakendavad, puhastagu nad end kõigist niisugustest liigetest, kes on vaenulikud põll. kogudele. Kogudel tuleb vastavalt üleriikl. põllum. esit. täiskogu otsusele, oma liikmete seas maksma panna kindel kord ja distsipliin. Sellega tehakse põll. kogud tugevaks võitluse organisatsiooniks põllumeeste ja riigi huvide eest.

Riigikogu põllumeeste kogude rühma juhatus.

Tutu Ülikooli Raamatukogu
ARHIIVKOGU

6 11574951

